

Datum	Beteckning
2012-03-05	2012-110-2077
Er datum	Er beteckning
2012-02-08	Ju2012/1000/L6

Kopia till:
Utbildningsdepartementet

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Kommissionens förslag till dataskyddsförordning (KOM (2012) 11 slutlig)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) lämnar följande synpunkter på kommissionens förslag till dataskyddsförordning (KOM (2012) 11 slutlig).

Allmänna synpunkter

Behovet av ny reglering

I stort sett anser CSN att den befintliga skyddsnivån för personuppgifter som följer av det s.k. dataskyddsdirektivet (95/46/EG) är tillräcklig. Vissa mindre anpassningar, t.ex. att genetisk data ska utgöra en känslig personuppgift, skulle kunna arbetas in i den befintliga rättsliga regleringen på området. Den problembild som beskrivs som bakgrund till förordningsförslaget synes främst ta sikte på bristfällig implementering i vissa medlemsstater. Riktigt implementerat anser dock CSN att redan det befintliga rättsläget ger ett tillräckligt skydd för de registrerades personuppgifter. De ytterligare skyldigheter som nu föreslås är i allmänhet långtgående och kan vålla praktiska problem och kostnader för de personuppgiftsansvariga som inte är motiverade utifrån att redan den befintliga skyddsnivån i huvudsak är tillräcklig, förutsatt att regelverket implementeras och tillämpas på ett riktigt sätt. För det fall förslaget genomförs kommer omfattande behov av nationella undantag att fordras, särskilt vad gäller myndigheters behandling av personuppgifter.

Behov av ökad tydlighet

Genomgående är de föreslagna bestämmelserna otydliga. För att en personuppgiftsansvarig ska kunna ta ställning till vilka skyldigheter enligt förordningen som denne omfattas av kommer i allmänhet att fordras att denne tar del av de rättsakter som kommissionen utfärdar med stöd av förordningen. Vidare kommer den personuppgiftsansvarige vara tvungen att kontrollera av kommissionen utfärdade rättsakter för att utreda om det finns något undantag från skyldigheter som följer av förordningen. För det fall kommissionen går vidare med förslaget till förordning bör den vinnlägga sig om att skapa en förordning som uppfyller de krav på tydlighet som

2012-03-05

kan ställas på en modern rättsakt, särskilt mot bakgrund av att enskilda kan drabbas av administrativa avgifter och straffrättsliga påföljder vid bristande regelefterlevnad.

Valet av förordningsform

CSN har inga synpunkter när det gäller valet mellan förordningsform och direktiv, i det fall en helt ny reglering anses vara nödvändig. Oavsett vilken form av reglering som väljs är det enligt CSN:s mening avgörande att den utformas med tillräcklig flexibilitet så att den möjliggör nationella särlösningar så länge dessa inte innebär ett otillräckligt skydd för den registrerades integritet. Till exempel bör regleringen utformas på sådant sätt att den svenska ordningen med registerförfattningar kan bibehållas. Under vissa förutsättningar medger förslaget till förordning undantag från skyldigheter genom bestämmelser i nationell lag (se t.ex. artikel 21). Det är av stor vikt att behovet av denna typ av nationella undantag noga analyseras och att möjlighet till sådana nationella undantag förs in i den föreslagna regleringen i samtliga fall där det är befogat. Det är vidare av betydelse för bibehållandet av den svenska ordningen med registerförfattningar att det, vad gäller myndigheters behandling av personuppgifter, finns möjlighet att i nationell lag föreskriva om mer långtgående och detaljerade skyldigheter än de som följer av EU-rättsakterna.

Möjligheten att hävda den s.k. missbruksmodellen

I stort sett samtliga personuppgifter som förekommer hos CSN behandlas i strukturerade databaser. Undantaget från hanteringsreglerna i 5 a § personuppgiftslagen (1998:204) är därmed av underordnad betydelse vid CSN:s behandling av personuppgifter. Undantaget har dock stor betydelse vid den vardagliga behandlingen av personuppgifter i samhället vid sidan av myndigheternas verksamhet eller i näringsverksamhet. För att inte osäkerhet ska råda om möjligheten att även fortsättningsvis tillämpa missbruksmodellen i samma utsträckning som gäller enligt befintligt rättsläge bör denna uttryckligen framgå av förordningen. Så är inte fallet enligt förslaget till förordning.

Artikel 8 Behandling av personuppgifter för barn

CSN anser att artikelns föreslagna lydelse medför oklarhet beträffande vilka behandlingar av personuppgifter avseende barn under 13 år som kräver samtycke. Det bör särskilt förtydligas i vilken mån bestämmelsen innebär begränsningar för myndigheter att behandla personuppgifter rörande barn under 13 års ålder utan samtycke.

Artikel 17 Rätten till gallring

Från gallringsskyldigheten enligt den föreslagna bestämmelsen får undantag göras i nationell lag i enlighet med artikel 21. En sådan möjlighet till undantag är en förutsättning för att bestämmelsen inte ska medföra orimliga konsekvenser hos

2012-03-05

myndigheter där gallringsfristerna är särskilt reglerade i registerförfattningar. För t.ex. CSN:s del sker gallring av personuppgifter i enlighet med bestämmelsen i 16 § studiestödsdatalagen (2009:287). Enligt bestämmelsen ges CSN rätt att behålla personuppgifter fram till den anvisade gallringstidpunkten, som huvudregel oberoende av om den aktuella uppgiften alljämt faktiskt behövs hos myndigheten. För att möjliggöra gallring på automatisk väg har ett särskilt systemstöd konstruerats för detta ändamål. Gallring vid andra tidpunkter än de som följer av bestämmelsen om gallring innebär stora praktiska svårigheter och gallring av enstaka uppgifter före gallringsfristen bör således endast ske i den mån den bevarade personuppgiften är felaktig eller att behandlingen av uppgiften på annat sätt står i strid med författning. Skyldigheten för myndigheter med särskilda bestämmelser i författning om gallring att gallra enstaka personuppgifter bör således hållas till ett absolut minimum.

Vad gäller p. 1 (b) i den föreslagna artikeln anser CSN att ett återkallat samtycke till myndigheters behandling av personuppgifter endast bör medföra att ytterligare personuppgifter inte får behandlas av myndigheten. Det är enligt CSN:s mening olämpligt och svårhanterligt att kräva att behandling av personuppgifter som redan finns hos myndigheten med stöd av samtycke ska upphöra. Det kan t.ex. innebära att personuppgifter som förekommer i allmänna handlingar behöver utplånas. Se vidare regeringens resonemang kring detta i prop. 2008/09:96 s. 36 f.

Skyldigheten enligt p. 2 att informera dem som uppgifter har spridits till framstår som svåradministrerad, särskilt mot bakgrund av att en myndighet i många fall vid utlämnanden i enlighet med offentlighetsprincipen inte känner till vem mottagaren av uppgifterna är.

I p. 4 föreskrivs att den personuppgiftsansvarige istället för att gallra personuppgifterna ska begränsa behandlingen av dessa under vissa förutsättningar. Till exempel ska detta ske i fall då den registrerade har ifrågasatt uppgifternas riktighet. CSN anser att en sådan skyldighet innebär ett oproportionerligt krav på systemutveckling för myndigheter med stora register. Skyldigheten förutsätter att myndigheterna när som helst ska kunna begränsa möjligheten till behandling av vilka som helst personuppgifter som förekommer i myndighetens register. Dessutom ges därmed den registrerade en långtgående möjlighet att under viss tid förhindra myndighetens behandling av personuppgifterna genom att i enlighet med p. 4 (a) ifrågasätta uppgifternas riktighet.

Artikel 20 Automatisk kartläggning av en registrerad

Den föreslagna bestämmelsen synes i vissa fall kunna utgöra hinder mot att på automatisk väg genomföra utvärderingar av anställdas arbetsprestationer, utan uttryckligt lagstöd i unionsrätten eller i nationell rätt. Detta är i så fall en inskränkning i förhållande till befintligt rättsläge som enligt CSN:s mening inte är befogad. CSN anser att det är nödvändigt för myndigheten att kunna genomföra utvärderingar av de anställdas arbetsprestationer på automatisk väg och att det rättsläge som gäller idag i enlighet med Datainspektionens praxis på området utgör en lämplig avvägning mellan

2012-03-05

arbetsgivarens intresse av utvärdering av arbetsprestationer och skyddet för den anställdes integritet.

Artikel 31 Anmälningsskyldighet till tillsynsmyndigheten

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska samtliga personuppgiftsöverträdelser enligt definitionen i artikel 4 p. 9 inom viss tid anmälas till tillsynsmyndigheten. Enligt CSN:s mening omfattar anmälningsskyldigheten fler situationer än de som utgör dataintrång i enlighet med bestämmelsen i 4 kap. 9 c § brottsbalken (jämför Regeringskansliets faktapromemoria 2011/12:FPM117 s. 6). I artikel 31 p. 5 bemyndigas kommissionen att besluta närmare om i vilka fall anmälningsskyldigheten ska gälla. CSN anser att det redan i artikel 31 bör anges viss kvalificeringsgrad på överträdelsen för att anmälningsskyldighet ska föreligga. Det är orimligt om även mer bagatellartade överträdelser ska omfattas av anmälningsskyldigheten och det framstår som otydligt att eventuella undantag från anmälningsskyldigheten inte framgår av bestämmelsen i förordningen utan istället av annan rättsakt, antagen av kommissionen.

Artikel 33 Skyldigheten att i vissa fall utföra riskanalys

För CSN:s del följer av den föreslagna bestämmelsen i artikel 33 p. 2 (d) att omfattande behandlingar av personuppgifter beträffande personer under 18 år omfattas av skyldigheten att utföra en riskanalys. Det gäller CSN:s behandling av personuppgifter rörande studerande med studiehjälp på gymnasial nivå. Bestämmelsen är dock inte så pass tydlig att CSN kan utesluta att skyldigheten även kommer att avse andra behandlingar. Vidare bör förtydligas vad som gäller beträffande behandlingar där en del av personuppgifterna avser registrerade personer under 18 år och övriga personuppgifter avser personer över 18 år. Avser skyldigheten att göra en riskanalys hela databasen eller avser skyldigheten enbart de behandlingar som gäller personer under 18 år?

Enligt den föreslagna bestämmelsen p. 6 bemyndigas kommissionen att anta rättsakter där det närmare anges i vilka fall skyldigheten att utföra riskanalys bör gälla. CSN anser att bestämmelsen i förordningen bör utformas på ett tillräckligt tydligt sätt för att en personuppgiftsansvarig ska kunna ta ställning till om dennes behandlingar omfattas av skyldigheten att utföra riskanalys. Den personuppgiftsansvarige bör inte behöva gå vidare till den av kommissionen antagna rättsakten enbart för att kunna ta ställning till om en behandling omfattas av skyldigheten, sådant behov ska bara föreligga om den personuppgiftsansvarige kan konstatera att dennes behandlingar omfattas av skyldigheten och att han därför behöver veta mer om vilka krav som ställs på riskanalysen.

Artikel 34 Godkännande i förväg samt krav på samråd

CSN anser att det inte utifrån artikeln p. 2 (a) och (b) med tillräcklig tydlighet går att bedöma vilka behandlingar som omfattas av kravet på samråd. Av p. 8 framgår att

2012-03-05

kommissionen ges rätt att utfärda rättsakter där det närmare anges i vilka fall skyldigheten ska gälla. Inte desto mindre bör bestämmelsen i förordningen utformas på tydligast möjliga sätt så att den inte i sig är intetsägande.

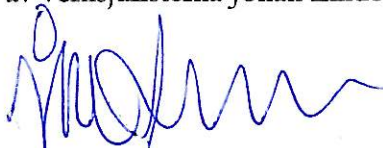
Artikel 36 Dataskyddstjänstemannens ställning

CSN anser att det bör förtydligas att dataskyddstjänstemannen ska ha fri tillgång till samtliga de uppgifter som behövs hos den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet för att han eller hon ska kunna utföra sitt uppdrag.

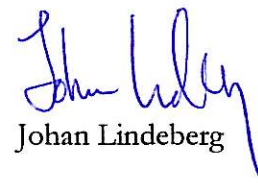
Artikel 81 Behandling av personuppgifter rörande hälsa

CSN behandlar flertalet uppgifter om personers hälsa, t.ex. prövar CSN en persons rätt till studiestöd under sjukdom och uppgifter om hälsotillstånd förekommer ofta i ärenden om avskrivning av studielån och nedsättning av årsbelopp samt vid bedömning av om det finns särskilda skäl att bevilja studiestöd trots bristande studieresultat. Mot bakgrund av den föreslagna bestämmelsen i artikel 81 framstår det som oklart om CSN kommer att ha rätt att behandla personuppgifter om hälsa. Möjligen kan en sådan rätt för CSN härledas till p. 1 (c) men särskilt med tanke på det exempel som lämnas är detta osäkert. Det är avgörande för CSN och flera andra myndigheter att kunna behandla uppgifter om hälsa och någon tvekan om den rättsliga grunden för detta ska inte föreligga. Bestämmelsen bör därför förtydligas.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristerna Johan Lindeberg och Jenny Wäsström.

Åke Svensson

Johan Lindeberg